

Lazenby, J. K., Long, A. G., Sly, J. C. P., Somerfield, G. A.: J. Chem. Soc. 5015 (1965); Gorman, M., Ryan, C. W.: Cephalosporins and penicillins, chemistry and biology, Academic press, New York and London (1972). — 4 Hofmann, L. M., Wagner, H. A., Jacobs, R. S.: Arch. Int. Pharmacodyn. Ther. 165 (2), 476 (1967); CA. 66, 84302 (1967). — 5 Allen, R. M., Kirby, G. W.: Chem. Commun. 1346 (1970); Allen, R. M., Kirby, G. W.: Chem. Soc. Perkin I. 363 (1973). — 6 Kamiya, T., Saito, Y., Hashimoto, S., Seki, H.: Japan 72 47, 399 (1970); CA. 78, 136624 (1973). — 7 Krebs, R.: Ger. (East) 83, 161 (1970); CA. 78, 71663 (1973). — 8 Winter, B. A., Goldstein, A.: Mol. Pharmacol. 6, 601 (1972). — 9 Ramsay, C. H., Bodin, N. O., Hansson, E.: Arzneimittel-Forschung 22, 1962 (1972). — 10 Clayton, J. P.: Penicillin antibiotics, Recent developments in antibiotics. Society for drug research, 1973. XII. 18—19. (London). — 11 Mair, A. C., Stewens, M. F. G.: J. Chem. Soc. Perkin I 161 (1972). — 12 Ning, R. J., Sterbach, L. H.: J. Med. Chem. 16, 879 (1973). — 13 Hyde-Wyatt, B.: Tasmanian J. Agr. 14 (1), 63 (1973); CA. 79, 49678 (1973).

Ш Маклеит, Ш Берени: Новая группа фармакофоров

Авторы привлекают внимание к азидо-группе, как новой группе фармакофоров. Они описывают собственные, далее собранные в последнее время в этой области литературные данные

S. Makleit and Dr. S. Berényi: A new pharmacophorous group

Attention is directed onto the azido-group as one that bears pharmacological activities. A literature review is presented in addition to some own experimental data

S. Makleit—S. Berényi: Die Präsentation einer neuen Pharmakophor-Gruppe

Verfasser lenken die Aufmerksamkeit auf eine Azido-Gruppe, als eine neue Pharmakophor-Gruppe. Es werden eigene, ferner in der letzten Zeit in der Fachliteratur erschienenen diesbezüglichen Ergebnisse mitgeteilt.

(Kossuth Lajos Tudományegyetem Szerves Kémiai Tanszék, 4010 Debrecen, Pf. 20)

Érkezett: 1975. IX. 6.

Szervezési kérdések

Gyógyszerészet 20. 15—17. 1976.

A gyógyszerészet kádereinek kiképzése és alkalmazása a gyógyszer-tár-vállalatokban¹

G. BRONNYIKOVA

A szerző a Pécsen 1975. VIII. 21—23-án tartott Országos Gyógyszerügyi Szervezési Konferencia keretében elhangzott előadásában áttekintést adott a 48 főiskolai és 107 szakiskolai jellegű intézményben folyó, évente mintegy 42 000 hallgatót és tanulót érintő kiképzési rendszerről, a gyógyszer-tár-hálózatban és a gyógyszer-tár-üzletekben folyó munka szakember-ellátásáról, valamint arról a törekvésről, hogy a főiskolai és szakiskolai képzésű szakemberek arányát a jelenlegi 1 : 2,4-ről 1 : 1-re módosítsák

*

A Szovjetunió Kommunista Pártja és kormánya állandóan gondoskodik a lakosság egészségügyi ellátásáról. A lakosság orvosi és gyógyszerellátásának továbbfejlesztéséről a SZKP Központi Bizottsága, a SZU Minisztertanácsa és a XIX. pártkongresszus határozatai intézkedtek, s a SZU Legfelső Tanácsa a határozatoknak megfelelő jogszabályokat alkotott

A gyógyszerellátás minőségi színvonalának emelése nagymértékben függ a gyógyszer-tári központok szakember-ellátottságától, akik képesek a nagy és felelősségteljes feladatok megoldására. A szovjet hatalom éveiben a régi, az ipari tanulók képzéséhez hasonló rendszer helyett — amikor gyógyszer-tárban kellett tanulóidőt tölteni — kialakult a gyógyszerészet szakembereinek felső- és középfokú

tanintézeti kiképzési rendszere. A gyógyszerészképzés egyre jobban beilleszkedett az országos tervekbe, s fejlesztését egyre inkább az ország szakember-szükséglete szabta meg.

A gyógyszerészet legmagasabb képesítésű szakembereit, a provizorokat, jelenleg 24 gyógyszerészi főiskolán, 5 gyógyszerészi intézetben és nagy orvostudományi egyetemeken keretében működő 19 gyógyszerésztudományi karon képezzük ki. A hallgatók létszáma 1973-ban, 20 500 volt, és 1974-ben 4900 elsőéves hallgató lépett be. A gyógyszerészet középfokú szakembereinek képzése 22 önálló szakiskolában és egészségügyi szakiskolák keretében működő 85 gyógyszerészi osztályon folyik. A középfokon tanulók száma 1973-ban 21 800, az 1974. évi elsőévesek száma 9400 volt.

Mind a felsőfokú, mind a középfokú gyógyszerészképzés államvizsgával vagy diplomamunka megvédésével fejeződik be, amelyek során a fiatal szakemberek bizonyosságát adják elméleti felkészültségüknek és gyakorlati készségüknek. Ezután a végzett szakemberek elfoglalják a munkahelyeket a gyógyszer-tári központoknál.

A tanintézetek területi elhelyezése a Szovjetunióban az ország egyes körzeteiben mutatkozó szakemberigényekhez, illetőleg különleges nemzeti igényekhez igazodik. A gyógyszerészet oktatóintézményei megtalálhatók a Távol-Keleten, Szibériában, az Urálban és a szövetséges nemzeti köztársaságokban.

Az SZKP KB és a Szovjetunió Minisztertanácsának a főiskolákról szóló határozatai azt a célt

¹ Előadás; elhangzott Pécsen, az 1975. VIII. 21—23-án tartott Országos Gyógyszerügyi Szervezési Konferencián Fordította dr. Láng Béla.

tűzték az ország egészségügyi és gyógyszerészeti főiskolái elé, hogy fejlesszék tovább a felsőfokú szakemberek képzését; olyan szakembereket képezzenek ki, akik tisztában vannak a marxizmus-leninizmus tudományának alapjaival, alapos szakmai felkészültséggel rendelkeznek mind elméleti, mind gyakorlati szempontból, amely összhangban van a műszaki-tudományos haladás követelményeivel és a korszerű tudományos színvonnallal. Ezeknek a feladatoknak a végrehajtása során a Szovjetunió Egészségügyi Minisztériumának Tanintézetű Igazgatósága által az orvos-gyógyszerész képzés szervezési kérdéseiről és egybehangolásáról kiadott útmutató szerint valósulnak meg a kitűzött célok. Az oktatási-módszertani kérdéseket és a tanterveket a SZU Egészségügyi Minisztériumának központi felső- és középfokú — oktatásügyi központi — módszertani bizottsága dolgozza ki.

A lakosság gyógyszerellátási színvonalának emeléséhez a gyógyszerértárhálózat dolgozóinak egybehangolt, tudományosan megalapozott munkájára van szükség, hogy létrejöjjenek a lakosság korszerű és kitűnő minőségű gyógyszerekkel való ellátásának, a gyógyszerek helyes elkészítésének és gondos kiszolgáltatásának feltételei.

A gyógyszerértári dolgozók feladatai sokoldalúak. Kötelességük kifogástalanul kielégíteni az igényeket abból a sokezer gyógyszerfeleségből, amelyek részben belföldön készülnek, részben importból származnak, s amelyeket a gyógyszerárak készletben tartanak. Gazdálkodniuk kell ezekkel a gyógyszerekkel mind a forgalom, mind a pénzügyi alapok szempontjából. A forgalmi és pénzügyi tervek a gyógyszerárak részére előírt egyéb gazdasági mutatók teljesítése mellett a gyógyszerértári dolgozók feladata az is, hogy az orvosoknak a gyógyszerrendeléshez tanácsot adjanak. Mindez azt kívánja, hogy a szakemberek rendkívül széles profilú kiképzést kapjanak, mert ismerniük kell a gyógyszerek összetételét, szerkezetét, hatását az emberi szervezetre, elkészítésük technológiáját, emellett helyesen kell megszervezniük a gyógyszerárak, a gyógyszerértári központok pénzügyi-gazdasági tevékenységét. A gyógyszerészeti főiskolák tantervében a szakemberek ilyen sokoldalú képzését kellett egybehangolni.

A szakemberképzés azonban nem ér véget a főiskolai tanulmányok befejezésével. Az újonnan végzetek továbbképzése egyéves tangyógyszerértári gyakorlattal, a főiskolák, valamint az orvostovábbképző intézetek szakosított fakultásain folyik. A továbbképzésben részt vevők számára biztosítva vannak az ahhoz szükséges feltételek: megfelelő bázisintézetek, könyvtárak, kollégiumok; a hallgatók megkapják a munkakörüknek megfelelő fizetést a továbbképzés tartama alatt.

A továbbképző tanfolyamok tantervét és időtartamát a SZU Egészségügyi Minisztériuma rendelettel szabályozza. A továbbképzésben általában a következő beosztásokban dolgozók vesznek részt: gyógyszerértári központok vezetői, osztályvezetői, gyógyszerértár vezetői, gyógyszerértári receptárius-ellenőrök, analitikusok stb. A tanfolyamok időtartama 1—3 hónap.

A következő évek során megvalósul a végzett gyógyszerészek szakosítása, három szakágazatban. Erre a célra a gyógyszerész-továbbképző fakultásokon a következő tanfolyamok indulnak: gyógyszerügyi szervezés (5 hónap); gyógyszerészeti kémia (4 hónap); gyógyszer-technológia (4 hónap). A gyógyszerészképzés két lépésben valósul meg: előbb legalább egy évig kell valamely gyógyszerértári központ megfelelő osztályán dolgozni, utána el kell végezni valamely továbbképző fakultáson a megfelelő szaktanfolyamot.

A SZU Egészségügyi Minisztériumának Felső- és Középfokú Szakoktatási Osztálya a gyógyszerészképzés időtartamát 5 évben állapította meg, s az 5. évfolyam célja már a képzés bizonyos fokú szakosítása, amely megkönnyíti a továbbképző fakultáson folyó „továbbszakosodást” vagy „átszakosítást” a gyógyszerértári központok igényeinek figyelembevételével. A szakemberképzés színvonalának emelésével egyidejűleg meg kell azonban valósítani a létszám növelését is. A Szovjetunióban a lakosság egészségügyi ellátásának javítását, a megbetegedések számának leszorítását úgy sikerült elérni, hogy növelték az orvosok és gyógyszerészek létszámát. Az utóbbi években céltudatos munka folyt az országban a kiképzett gyógyszerészek számának és képzettségük színvonalának fejlesztése érdekében. Az Egészségügyi Minisztérium szervezetében 1961-óta a gyógyszerértári dolgozók létszáma 1971-ig megkétszereződött, egyben a felső- és középfokú képzésű szakemberek aránya 1 : 2,9-ről 1 : 2,4-re javult.

Országunkban nagy figyelmet fordítunk a felső és középfokú képesítésű szakemberek ésszerű foglalkoztatására. A szakkaderekkel kapcsolatos kérdések rendszeres tanulmányozása rendkívül fontos feladat. Ennek keretében nagy jelentősége van az egyes munkakörök tudományosan megalapozott körülhatárolásának és a megfelelő szakosításnak. A népgazdaság fejlődésével párhuzamosan változik a gyógyszerértárhálózat munkája is, tehát a gyógyszerértári munkakörök meghatározását időnként felül kell vizsgálni. A jelenleg érvényes munkaköri leírásokat a SZU Egészségügyi Minisztériuma 1955—56-ban adta ki, s ez foglalja össze a gyógyszerértári hálózat egész területén dolgozó felső- és középfokú képesítésű szakemberek alkalmazásának kereteit.

Az említett munkaköri leírások kiadása óta azonban lényeges változások mentek végbe a népgazdaságban és a gyógyszer-gazdálkodásban is. A gyógyszerértárhálózat kibővült, a forgalom a gyógyszerárakban felfutott. A munkakörülmények is megváltoztak, változott a receptúra jellege, és megnőtt a kész gyógyszerek kiszolgáltatásának aránya. Lényegesen változott továbbá a gyógyszerértári központok gazdálkodási rendszere is.

Az új követelmények számbavételével a Központi Gyógyszerészeti Tudományos Kutatóintézet új tervezetet dolgozott ki a gyógyszerértári központok szervezetére és az egyes munkakörök meghatározására. Ez a tervezet előírja a gyógyszerértári központok keretében az egyes munkakörök teljes kialakítását, biztosítva a központhoz tartozó hálózat

megfelelő irányítását, és az irányítást megfelelően szakosított, főiskolai képesítésű szakemberek kezébe kívánja adni. A gyógyszertárak vezetőinek és helyettes vezetőinek provizori képesítéssel kell rendelkezniük, hiszen nekik kell vezetniük és ellenőrizniük a gyógyszertár sokoldalú szakmai és gazdasági tevékenységét. Ugyancsak az ő feladatuk, hogy a gyógyszerrendelésben az orvosok tanácsadóiként működjenek.

Az V és VI kategóriájú gyógyszertárakban a vezető végzi a gyógyszerek készítését, ellenőrzését, kiszolgáltatását, gazdálkodik a gyógyszerekkel, szervezi a gyógynövénygyűjtést és -feldolgozást is, ezért ezt a munkakört is feltétlenül főiskolai képesítésű szakemberrel kell betölteni.

A magasabb kategóriájú gyógyszertárak vezetőit és helyettes vezetőit is főiskolai képesítésű szakemberekből kell kiválogatni, és — a II—IV. kategóriájú gyógyszertárak kézieladási osztályainak vezetői és helyettesei kivételével — a gyógyszerintézet vezetőketől is meg kell kívánni a főiskolai képesítést. Az osztályvezetők anyagi felelősséget viselnek az osztály anyag- és eszközkészletéért, a gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-szükséglet meghatározásáért, az osztály munkájának megszervezéséért. A gyakorlatban ilyen állásokra egyetemi végzettségű szakembereket neveznek ki.

Különös figyelmet szentelnek a provizorok célszerű alkalmazására a gyógyszertár termelő- és ellenőrző munkaköreiben, amilyen a defektárius, a receptárius-ellenőr és az asszisztens².

Ezeknek a munkaköröknek a jellegét tanulmányozva megállapították, hogy az ilyeneket betöltő személyek munkaidejük 60%-át olyan tevékenységekre fordítják, amelyek a magasabb képesítést megkívánják (a receptárius ellenőr veszi át a vényeket és ellenőrzi a gyógyszerkiadást; a defektárius készíti el a tömény gyógyszeroldatokat a bürtetrendszer számára, ezenkívül felkész és kész gyógyszereket csinál a gyakrabban előforduló vények előírata szerint, az ő feladata az állványedények betöltése stb.).

Annak következtében, hogy a leggyakrabban előforduló gyógyszerkészítmények gyártását az ipar fokozatosan átveszi, a gyógyszertár magisztrális receptúrájában csak az igen bonyolult összetételű és technológiájú gyógyszerek maradnak meg. Az ilyen gyógyszerek elkészítése sokoldalú, komplex ismereteket igényel mind gyógyszer-technológiai, mind orvosi-biológiai szempontból, ezért asszisztensi munkakörben is egyetemi képesítésű szakembereket kell alkalmazni.

A gyógyáruraktárban ajánlatos az igazgató és helyettese, az áruátvételi és áruforgalmi osztály vezetője és helyettese, valamint a raktárfőnök és helyettese munkakörét egyetemi végzettségű szak-

² Az asszisztens megnevezés nem iskolai végzettségre utal (mint nálunk), hanem a gyógyszer készítő személy munkakörét jelöli meg. A mi asszisztensi szintünknek a „segédprovizor” (pomocsnyik provizora) cím felel meg Ford.

emberrel betölteni. Az igazgató és helyettese felelős az egész vállalat működéséért, a gyógyszer-szükséglet és gyógyászati segédeszköz-szükséglet választékának és mennyiségének megállapításáért. A raktári osztályok vezetőinek jól kell ismerniük a gyógyszerkészletet, legyenek azok bel- vagy külföldi eredetűek, biztosítaniuk kell a raktározás megfelelő feltételeit. Mindezt csak egyetemi végzettségű szakember tudja megfelelően ellátni.

Akkor, ha az összes állást, munkakört a gyógyszerellátás rendszerében megfelelő arányban töltjük be egyetemi és szakiskolai végzettségű szakemberekkel, számarányuk a mostani 1 : 2,4 helyett 1 : 1 arányra fog megváltozni. Ez ma még nem lehetséges, mert nem áll megfelelő számú, egyetemet végzett szakember rendelkezésre, és ez öt éven belül a tervszerű kiképzési keretek között nem is oldható meg, mert az egyetemekre és főiskolákra felvehető hallgatók száma csak néhány év múlva fog megfelelő mértékben felfejlődni. Az ismerttetett káderpolitikánkat a távlati szükségletek megállapítására alapoztuk. A gyógyszerészet kádereinek ilyen kifejlesztése lépésről lépésre fog megvalósulni, amint a gyógyszerészképzés üteme ezt lehetővé teszi.

G. Бронникова: *Задачи подготовки фармацевтических кадров и использование их в аптечных учреждениях Советского Союза*

Автор в докладе прочитанном в рамках Государственной Конференции по Организации Фармации в г. Печ от 21 по 23 августа 1975, подробно занимался системой образования, в 48 высших и 107 средних специализированных средних учебных заведениях, расширяющейся ок. на 42 000 студентов и учеников, обеспечением кадров для работы в аптечной сети и аптечных складах, далее тем стремлением, чтобы соотношение специалистов обладающих высшим или средним специальным образованием с нынешнего 1 : 2,4 изменили на 1 : 1.

G. Воронникова: *Training and employment of pharmaceutical cadres in the drug supply system of the Soviet Union*

In a lecture delivered at the National Conference of Pharmaceutical Organization, August 21—23rd, 1975 in Pécs (Hungary), the author related on the training of about 42,000 students and pupils studying at 48 institutes of university level and at 107 specialized secondary schools. She described the principles of the employment of the trained specialists of both levels in the public drug supply system including publicity and hospital pharmacies, wholesale drug stores and management and pointed out the trend to improve the ratio of the university-trained and of secondary school-trained specialists from the present 1 : 2.4 ratio to the planned 1 : 1 ratio regarded as optimum.

G. Bronnikova: *Ausbildung und Anstellung der Pharmazenten-Kader in den pharmazeutischen Unternehmen der UdSSR*

Verfasser bot im Rahmen des am 21—23 August, 1975, in Pécs abgehaltenen, Nationalen Pharmaziewesen-Organisations-Konferenz Vortrags einen Überblick über die um die 42 000 Hörer und Studenten betreffenden, auf 48 Hochschulen und 106 Instituten von Fachschul Charakter, gehaltenen Ausbildungssystem, über die Spezialistenversorgung der im Apothekennetz und Drogenlager geführten Arbeit und der Absicht das momentane Verhältnis der in Hoch- und Fachschulen ausgebildeten Spezialisten von 1 : 2,4 auf 1 : 1 zu modifizieren.